

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2616/2020
18.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступају пуномоћници Јовица Дилберовић и Здравко Петровић, адвокати из ..., против туженог Института за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ из Београда, кога заступа Државно правобранилаштво Републике Србије, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5490/18 од 29.08.2018. године, у седници већа од 18.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5490/18 од 29.08.2018. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1912/17 од 24.01.2018. године, усвојен је тужбени захтев тужиле па је обавезан тужени да тужиљи на име накнаде материјалне штете на име трошкова лечења исплати: на име плаћених рачуна за рехабилитацију у бањи Ковиљачи износе са каматом како је то наведено у ставу 1 тачка 1. изреке пресуде, на име трошкова обавезног пратиоца тужилине мајке 99.227,91 динара са законском затезном каматом од 27.06.2009. године до исплате, на име плаћеног боравка у Здравственој установи „Симо Милошевић“ у Игалу износ од 65.800,62 динара са законском затезном каматом почев од 05.02.2002. године до исплате, за логопедске третмане који обухватају и редукцију психомоторике и психотерапије у Кабинету за глас, говор и слух „...“ износе са каматом како је то наведено у ставу 1 тачка 4. изреке. На име трошкова обавезног физикалног третмана износе са каматом како је наведено у тачки 5. става 1. изреке пресуде, на име накнаде штете због изгубљене нето зараде почев од 01. децембра 2015. године износе са каматом који су наведени у тачки 6. става 1. изреке пресуде, тужени институт је обавезан да тужиљи на име ренте исплаћује по 43.069,36 динара месечно сваког 01. до 05.-тог у месецу за претходни месец почев од 01.12.2017. године па убудуће под претњом извршења. Ставом 3 изреке одбијен је тужбени захтев тужиле у делу којим је тражила да се обавезе тужени Институт да тужиљи исплати за логопедске третмане који обухватају и редукцију психомоторике и психотерапије у Кабинету за глас, говор и слух „...“ у ... по рачуну .../... износ од 75.200,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 30.07.2009. године до исплате, као неоснован. Стаом четири изреке тужени је

обавезан да тужиљи на име трошкова поступка исплати 1.203.743,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5490/18 од 29.08.2018. године ставом 1 изреке одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1912/17 од 24.01.2018. године у ставу првом, другом, трећем, петом, шестом, седмом, деветом као и делу става четвртог изреке у односу на накнаду за логопедске третмане који обухватају редукцију психомоторике и психотерапије у кабинету за глас, говор и слух „...“ у ... и то за наведене износе и за период од 31.07.2001. до 31.12.2005. као и од 31.12.2006. закључно са 30.07.2009. године као и за исплату по рачуну број .../... за износ од 136.000,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 30.09.2006. године до исплате. Ставом два изреке преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 1912/17 од 24.01.2018. године у преосталом делу става четвртог изреке за период од 31.01.2006. до 30.11.2006. године тако што је обавезан тужени да тужиљи на име накнаде материјалне штете за логопедске третмане који обухватају и редукцију психомоторике и психотерапије у кабинету за глас, говор и слух „...“ у ... исплати по рачуну .../... износ од 94.232,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 31.01.2006. године до исплате, по рачуну .../... износ од 84.632,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 28.02.2006. године па до исплате, по рачуну број .../... износ од 98.232,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 31.03.2006. године па до исплате, по рачуну .../... износ од 88.032,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 30.04.2006. године до исплате, по рачуну .../... износ од 94.832,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 31.05.2006. године до исплате, по рачуну .../.. износ од 94.832,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 30.06.2006. године до исплате, по рачуну .../... износ од 94.832,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 31.07.2006. године до исплате, по рачуну .../... износ од 98.232,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 31.08.2006. године до исплате, по рачуну .../... износ од 94.832,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 31.10.2006. године па до исплате и по рачуну .../... износ од 94.832,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од 30.11.2006. године па до исплате док је за наведени период од 31.01.2006. закључно са 30.11.2006. године тужбени захтев преко овако досуђеног износа одбијен као неоснован. Ставом три изреке преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 1912/17 од 24.01.2018. године у делу става седмог изреке тако што је обавезан тужени да тужиљи исплаћује износ од 43.069,36 месечно и то сваког 01. до 05.-тог у месецу за претходни месец почев од 24.01.2018. године па убудуће под претњом принудног извршења док је захтев тужиле за исплату ренте почев од 01.12.2017. године па до 24.01.2018. године одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке обавезана је тужилца да туженом плати трошкове другостепеног поступка у износу од 75.000,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде под претњом извршења.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилца је доставила одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности а повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју указује ревизија није основ за изјављивање тог правног средства по члану 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању тужилца је као здрава девојка на непун месец дана пред ... 08.05.2000. године примљена код туженог на институт ради рутинског оперативног лечења – затварање АСДА. Три дана касније 11.05.2000. године оперисана је од стране лекарског тима туженог када је, услед њихове грешке, дошло до ваздушне емболије – пуштања ваздуха у крвоток што је за последицу имало тешко оштећење мозга која се огледа у поремећају функције хода, говора и психичких функција. Због тешког оштећења централног нервних система она је социјално афункционална и упућена на туђу помоћ. С обзиром на тежину примарног оштећења сви терапеутски и логопедски третмани спроведени приликом лечења били су медицински оправдани ради одржавања постигнутог функционалног стања и спречавања његовог погоршања а нужно је обављати рехабилитационе процедуре и убудуће. Због умањене животне активности од 100% и потпуне афункционалности тужилца није способна за рад пошто је након извршене операције 11.05.2000. године дошло до компликације због којих је била у коми око месец дана. По изласку из коме њено здравствено стање је било врло тешко јер поред одузетости руку и ногу није могла да говори. На кардиохирургији је била 6 месеци а затим је премештена у Институт за рехабилитацију где је боравила од 10.11.2000. године до фебруара 2001. године. Током рехабилитације и третмана код логопеда стање јој се поправило до степена да је била покретна уз помоћ друге особе ограниченом дужином а ход је био координисан уз визуелну контролу. Сметње у говору су се такође поправиле али је предложен и надаље физикални третман и вежбе код логопеда. Тужилца је и наредних година боравила у разним државним рехабилитационим центрима па је тако неколико пута била у специјалној болници за рехабилитацију у Бањи Ковиљачи, на Клиници за рехабилитацију „Доктор Милан Зотовић“ у Београду, у Заводу за специјализовану рехабилитацију Бања Кањижа као и на Клиници за неурологију и психијатрију за децу и омладину због симптоматске епилепсије као и у Заводу за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију. Била је хоспитализована просечно месец дана најдуже до 3 месеца са препоруком на отпусту на наставак интензивног физиотерапеутског и логопедског третмана уз редовне контроле неуролога, кардиолога и офталмолога. Тужилца је из поменутих институција отпуштана због прописане дужине боравка према Правилнику о медицинској рехабилитацији у стационарним здравственим установама специјализованим за рехабилитацију оболелих и повређених осигураника и лица РФЗО на терет средстава обавезног осигурања. Дужина трајања продужене рехабилитације одређена је листом индикација за време од 30 односно још 60 календарских дана када се наставља започета продужена рехабилитација с тим да осигурано лице може овај третман да користи једном у року од 12 месеци од завршетка претходног коришћења те врсте рехабилитације. Како по овом Правилнику поменуте здравствене установе нису имале могућности да тужилцу дуже задрже на стационарно лечење, иако су приликом отпуста нагласили да јој је неопходан наставак интензивног

рехабилитационог третмана, она је била принуђена да рехабилитацију настави приватно. Тужилу је могао да лечи физиотерапеут са завршеном средњом физиотерапеутском школом а она је у периоду од 01.07.2001. то јест од 15.11.2000. године до 30.07.2009. године долазила на аудолингвистичке и логопедске третмане у кабинет „...“ с обзиром да јој је био неопходан свакодневни логопедски третман као и физикална терапија – рехабилитација. Након 8 месеци рехабилитације у том кабинету и у кућним условима она је видно напредовала у говору и ходању али је било потребно наставити са свакодневним логопедским третманом и укључити и дефектолошку редукцију психомоторике што је било препоручено 3 пута недељно као и психотерапија у кабинету „...“ због тешког психичког стања док је физикалну терапију требало спроводити у надлежној установи и код куће. Почев од 2003. године забележно је побољшање њеног психичког стања и ходања као и психомоторике с тим да су у смањеном обиму саветовани и надаље логопедски третмани психотерапија и редукција психомоторике због неразумљивости говора. Поменути кабинет „...“ основан је 23.03.1996. године а регистрован је за делатност смештајних услова са медицинском негом с тим да је дана 14.07.2009. године брисан из регистра предузетника. У току ове парнице одређена је привремена мера по којој је тужени тужили уплатио одређена новчана средства. Тужилу је у специјалној болници за рехабилитацију Бања Ковиљача боравила укупно 59 дана у периоду од 16.10.2004. до 15.06.2009. године а лечена је и у Институту за физикалну медицину „Др Симо Милошевић“ у Игалу у трајању од 30 дана што је по ценама коштало 1.080 евра. Укупни трошкови лечења тужиле утврђени су вештачењем преко вештака финансијске струке који је узео у обзир и укупне износе које је тужени тужили исплаћивао у протеклом периоду преко привремене мере. Саслушањем сведока и другим изведеним доказима у поступку је утврђено како је било здравствено стање тужиле, како се у протеклом периоду а на основу пружаних медицинских услуга оно поправљало те степен до кога се дошло. Сви трошкови које је тужилу плаћала су од средстава која су њој поклањали баба, деда и остали чланови породице. Пошто се тужилу због здравственог стања не може запослити, износ изгубљене зараде је утврђен према просечној заради лица које има исту школску спрему као и тужилу.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиле наставши да је због оштећења здравља тужиле лекарском грешком радника који су запослени код туженог, основан захтев да се тужили накнади материјална штета у виду трошкова лечења, те изгубљене зараде као и да потраживање није застарело. Првостепени суд је нашао да тужилу има право и на накнаду трошкова лечења за онај период за који јој ти трошкови нису могли да буду покривени правима из здравственог осигурања због периода трајања пружања одређених услуга. Другостепени суд је у основи прихватио правне ставове првостепеног суда о постојању одговорности туженог за штету која је предмет потраживања, да то потраживање није застарело, али је износе који су досуђени кориговао имајући у виду да је по привременој мери тужили плаћено више него што је то нашао првостепени суд.

Сматрајући да јој је грешком лекара туженог приликом операције оштећено здравље и тиме причињена штета, тужилу је у овој парници тражила од туженог накнаду нематеријалне и материјалне штете. Правноснажном међупресудом од 19.10.2005. године су је утврдио да је тужени одговоран за штету коју је тужилу

претрпела у вези са операцијом на клиници туженог 11.05.2005. године. Након што је суд раздвојио поступке у вези захтева за накнаду нематеријалне и материјалне штете и о накнади нематеријалне штете одлучивао у посебној парници, предмет расправљања у овој парници је захтев тужиље за накнаду материјалне штете с тим што се то потраживање у основи своди на накнаду разних врста трошкова лечења, те на накнаду изгубљене зараде. Након што је првостепени суд пресудом П 226/11 од 15.01.2016. године одлучио о захтеву за накнаду материјалне штете а Апелациони суд у Београду својом пресудом Гж 7289/16 од 09.03.2017. године потврдио првостепену пресуду у погледу захтева за накнаду материјалне штете због неостварене зараде за период од 01.09.2009. до 31.11.2015. године а у преосталом делу првостепену пресуду укинуо, то значи да је првостепени суд у поновном поступку требало да одлучује о захтеву за накнаду штете у виду трошкова лечења као и за накнаду изгубљене, односно неостварене зараде у периоду после 30.11.2015. године.

Иако је питање одговорности туженог за накнаду штете правноснажно разрешено међупресудом која је донета у овом поступку треба имати у виду одредбу члана 195. ЗОО по којој ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље дужан је накнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења а ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду или су му потребе трајно повећане или су могућности његовог даљег развоја и напредовања уништене или смањене одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту као накнаду за ту штету. Управо те видове штете у овој парници тужила сада потражује.

Код неспорне чињенице да је тужени тужиљи нарушио здравље, цитирана одредба члана 195. ЗОО намеће потребу да се у овој парници разјасне следећа питања: да ли је тужила имала трошкове лечења у вези са нарушеним здрављем као и неке друге трошкове у вези са тим, да ли је тужила током лечења изгубила зараду због неспособности за рад и да ли је код тужиље дошло до потпуне или делимичне неспособности за рад услед чега она губи зараду?

Питање потпуне или делимичне неспособности за рад у оваквом поступку се по правилу утврђује на основу вештачења вештака медицинске струке што је у конкретном случају изостало. Како се наводи у ревизији тужени је у поднеску од 12.01.2018. године тражио да се изврши медицинско вештачење здравственог стања тужиље с обзиром да то може да утиче на висину будуће штете. Међутим, на расправи од 24.01.2018. године тужени је предложио да се расправа закључи што упућује на закључак да је тужени од тог предлога одустао. У прилог том закључку иде и чињеница да је тужени наведени поднесак предао суду 15.01.2018. године односно у краћем року од прописаног чланом 98. став 5. ЗПП. Дакле, суд није обавио медицинско вештачење на наведену околност а првостепени суд у својој одлуци констатује да због умањења опште животне активности од 100% и потпуне афункционалности тужила није способна за рад. Иако умањење животне активности и умањење радне способности нису исте категорије у налазу и мишљењу судско-медицинског одбора Медицинског факултета у Новом Саду од 16.03.2009. године описане су манифестације умањења животне активности па се наводи да се то огледа у поремећају функције хода, говора и психичких функција а оштећена је млада особа која због тешког оштећења централног нервног система социјално потпуно афункционална и упућена је на туђу

помоћ. Правноснажном пресудом која је донета у току овог поступка тужилји је по основу неостварене зараде закључно са 30.11.2015. године признат износ просечне зараде као лицу које је неспособно за рад а имајући у виду наведено произилази да након те пресуде односно чињенице о потпуној неспособности за рад није у поступку изведен ни један други доказ којим би се то питање довело у сумњу. Управо када се све наведено има у виду произилази да се може сматрати да је у конкретном случају чињеница да је тужилја потпуно неспособна за рад утврђена одговарајућим доказима те наводи ревизије које указују на извесне пропусте нижестепених судова у том погледу нису од одлучујућег значаја за оспоравање поменуте чињенице. С обзиром да се тужилја никада није запослила због оштећења здравља то се њена неостварена зарада не може утврђивати на бази некакве њене зараде коју је остваривала већ једино на бази просечне зараде лица које има исту стручну спрему, године старости и томе слично како су то и урадили нижестепени судови, то је метод утврђивања висине изгубљене зараде прихватљив. Самим тим произилази да је одлука нижестепених судова у погледу накнаде неостварене зараде те ренте правилна уз корекцију коју је обавио другостепени суд имајући у виду износе које је тужилја раније примила по привременој мери.

Када се ради о трошковима лечења, при неспорној чињеници да их је тужилја имала, у поступку је требало расправити који су то трошкови односно видови лечења били неопходни и колико ти трошкови износе. Што се тиче врсте лечења која су тужилји била неопходна у протеклом периоду то је утврђено на основу обављеног медицинског вештачења преко вештака Зорана Бајина, специјалисте ортопедске хирургије и трауматологије, физикалне медицине и рехабилитације. Тужени је у поступку, а и у ревизији, оспоравао овај налаз и мишљење сматрајући да вештак није био компетентан да се изјашњава о појединим врстама трошкова односно видовима лечења. Међутим, из налаза и мишљења овог вештака произилази да је оно засновано са једне стране на налазу и мишљењу судско-медицинског одбора Медицинског факултета у Новом Саду којим је утврђено које су последице по тужилино здравље проузроковале неадекватне мере лечења од стране туженог а са друге стране вештак је имао у виду и отпусне листе приликом отпуштања тужилје са лечења у појединим здравственим установама у оквиру здравственог система Србије. Наиме, вештак је навео да се у тим отпусним листама увек констатовало да је неопходно да се настави лечење које је до тада вршено. Имајући у виду наведено неосновано се ревизијом оспорава стручност наведеног вештака у погледу питања којима се он бавио а ово и тим више што је, као што је раније наведено, тужени од извођења других доказа на завршној расправи пред првостепеним судом одустао. Висина трошкова лечења утврђена је на основу налаза и мишљења вештака финансијске струке који је имао у виду рачуне у вези пружених здравствених услуга. У том погледу тужени посебно оспорава рачуне које је издао Кабинет за глас, говор и слух „...“ сматрајући да најпре та установа није била компетентна да пружа све здравствене услуге које је пружала тужилји у конкретном случају а са друге стране и да рачуни које је она испостављала нису били тачни у погледу висине а посебно имајући у виду да је урачунат ПДВ у време када то није смело да се ради. Вештак финансијске струке се изјаснио пред првостепеним судом у односу на ПДВ а вештак медицинске струке се изјаснио да је поменути кабинет био квалификован да пружа услуге које су тужилји биле неопходне односно које су јој пружане у тој установи. На ове околности, које у суштини представљају чињенична питања, тужени у поступку није предлагао извођење доказа

којим би се утврдило другачије односно побиле чињенице које су на наведени начин утврђене. Свакако да нужност свих трошкова који су досуђени тужиљи у конкретном случају зависи и од тога да ли је тужила морала да те трошкове сноси не само са медицинског аспекта а зашта је утврђено да су били неопходни него и са аспекта прописа који уређују питање трошкова лечења а на чему ревизија инсистира. Наиме, ревизија спори потребу да тужила све трошкове сноси односно плаћа сама тврдећи да је део тих трошкова могла да подмири из средстава редовне здравствене заштите. Самим тим ако је тужила имала непотребне издатке не би стајала на страни тужене обавеза да те издатке покрије. Међутим, како то правилно наводе нижестепени судови Правилником о медицинској рехабилитацији у стационарним здравственим установама специјализованим за рехабилитацију, који прописује начин, врсте индикације, дужину и трајање, начин и поступак стационарне здравствене неге и заштите, прописани су чланом 13. рокови колико те здравствене установе могу у току календарске године да пружају заштиту. С обзиром да су ти рокови ограничени, а да је тужиљи било неопходно непрекидно лечење произилази да се не могу прихватити наводи туженог да су трошкови које је тужила имала у конкретном случају били непотребни. Ако се има посебно у виду и да су поменути трошкови чињенично питање о коме ревизија не може посебно да се бави, а узевши у обзир и све што је напред наведено произилази да је другостепена одлука у конкретном случају на закону заснована, односно ревизија туженог неоснована, па је и одлучено као у изреци на основу члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић